

Justisdepartementet
lovavdelingen@jd.dep.no

Vår dato 15. april 2011
Deres dato 17. januar 2011
Vår referanse 339413/HES
Deres referanse 201100306 EP

Høring: Utredning om forenkling og modernisering av aksjeloven

Næringslivets Hovedorganisasjon er svært positiv til at departementet har fått utredet en rekke spørsmål som er sentrale for de 215 000 aksjeselskapene i Norge. Utredningen gir anledning til

- å **forenkle** reglene, slik at unødvendige kostnader ved etterlevelse kan fjernes, særlig for de minste aksjeselskapene
- å **modernisere** reglene, slik at den norske aksjeselskapsformen blir attraktiv, ikke bare for nordmenn med virksomhet i Norge, men også for konserner med virksomheter i flere land

I innstillingen til forslaget om den gjeldende aksjeloven skrev en samlet justiskomiteé blant annet at

”aksjeselskapslovgivinga bør tilretteleggjast slik at dei som skal drive næringsverksemd finn det tenleg å velje aksjeselskapsforma. Aksjelovene skal vere eit næringspolitisk instrument for alle typer verksemdar og skal stimulere til nyskaping og utvikling av næringslivet slik at det skjer auka sysselsetjing og vekst”.¹

Aksjelovene har altså en **viktig funksjon i næringspolitikken**, antagelig langt viktigere enn det som er den alminnelige oppfatningen.

Utredningen har tre hovedtemaer: stiftelse av selskap, kapitalreglene og organisatoriske forhold:

Vi vil for det første peke på at **kravet til minste aksjekapital** kan og bør vurderes uavhengig av de øvrige forslagene i utredningen. Selv om et slikt tiltak alene ikke gir noen tilstrekkelig forenkling eller modernisering, vil det senke terskelen for å velge aksjeselskap fremfor norskregistrert utenlandsk foretak (NUF). Signaleffekten vil være betydelig, ved at myndighetene viser vilje til å legge til rette for næringsvirksomhet. Sammen med den nettopp vedtatte fjerningen av revisjonsplikten for de små selskapene, vil det bidra til at norsk AS blir en reell konkurrent til NUF.

¹ Innst. O. nr. 80 (1996-1997) punkt 3.1.

Om **stiftelse av aksjeselskaper** skrev Aksjelovgruppen i sin tid blant annet:

”Da stiftelsesreglene i stor grad også skal brukes av personer uten juridisk bakgrunn, bør man tilstrebe å utforme disse reglene slik at de blir mest mulig tilgjengelige for brukerne av loven.”²

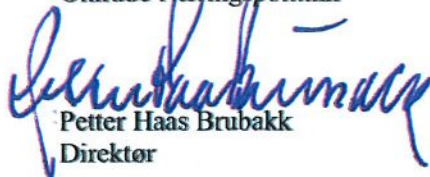
Forslagene i utredningen legger til rette for dette: Den som skal stifte aksjeselskap kan utarbeide færre dokumenter enn i dag, og opplysningskravene vil bli redusert. Sammen med forslaget om å senke kravet til aksjekapital til 30 000 kroner, vil også dette føre til at norsk aksjeselskap vil bli en mer attraktiv foretaksform sammenlignet med NUF. Dette er en meget ønskelig utvikling. Utover forslaget i utredningen, mener vi for øvrig at også advokater og regnskapsførere skal kunne bekrefte innbetaling av aksjekapital i nystartede selskaper.

I utredningen er det foreslått at grunnlaget for **utdeling av utbytte** knyttes nærmere til selskapets reelle kapitalgrunnlag. Videre skal det bli utvidet adgang til å dele ut ekstraordinært utbytte og tilleggsutbytte. Sammen med forslaget om at et selskap skal kunne yte finansiell bistand ved erverv av aksjer i selskapet, vil nye utbytteregler fremstå som smidigere og enklere enn i dag. Vi støtter imidlertid ikke forslaget om et lovkrav om aksjeselskapers likviditet.

Færre **formkrav til styremøter og generalforsamlinger** vil redusere bruken av tid og kostnader hos selskapene. Vi støtter fullt ut at styret selv kan bestemme hvordan saker skal behandles. Hovedregelen for aksjeeieres vedtak bør imidlertid være at de treffes ved skriftlighet, dvs. at generalforsamling bare behøver å møtes om eierne selv ønsker det. Kravet om at det må være varamedlemmer til styret bør utgå.

I hovedsak støtter vi de aller fleste av vurderingene og forslagene i utredningen. Av vedlegg 1 fremgår våre synspunkter på de punktene i utredningen som er omtalt særlig i høringsbrevet, sammen med våre øvrige kommentarer til utredningen. Andre forslag er omtalt i vedlegg 2.

Vennlig hilsen
NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON
Område Næringspolitikk

Petter Haas Brubakk
Direktør

Ingebjørg Harto
Avdelingsdirektør

Vedlegg

² NOU 1992: 29 punkt 2.3.1.1.

Vedlegg 1 til brev om *Forenkling og modernisering av aksjeloven*

Kommentarene følger innholdsfortegnelsen i utredningen og henvisningene er til aksjeloven hvis det ikke er angitt noe annet.

4 Stiftelse av aksjeselskap

4.2 Vurdering av stiftelsesreglene

4.2.1 Innledning

Forenklinger kan gjennomføres ved at antall dokumenter blir færre og at opplysningene de skal inneholde blir færrest mulig og klart formulerte i loven.

Mange selskapsstiftere vil ha begrenset innsikt til detaljene om stiftelsesreglene siden de antagelig gjøre dette sjelden eller bare én gang. Reglene bør derfor være enklest mulig, samtidig som hensynet til blant annet notoritet må ivaretas. Stiftelsesprosedyren bør ikke være mer kostbar enn det som er nødvendig for å ivareta dette hensynet. Aksjeselskap bør kunne stiftes uten bruk av eksterne rådgivere.

4.2.2 Stiftelse ved fullmektig

Vi slutter oss til vurderingene i utredningen og anbefaler at konklusjonen gjentas i en proposisjon.

4.2.3 Stiftelsesdokumentet og vedtektene. Innledning.

Den pålagte registreringen i Foretaksregisteret innebærer at det må lages et eget dokument for vedtektene. Paragraf 2-1 krever at stiftelsesdokumentet skal "inneholde" vedtektene; i praksis betyr dette at vedtektene må skrives to ganger, som knapt er noen stor byrde, men det utgjør en risiko for at de to versjonene blir ulike. Denne risikoen bør fjernes. En mulighet er at man sier uttrykkelig i loven at stiftelsesdokumentet kan ha vedtektene som vedlegg, i stedet for å "inneholde" dem.

4.2.4 Minstekravet til vedtektenes innhold

Minstekravet avgjør hvilke forhold stifterne *er nødt til* å ta stilling til allerede ved stiftelsen, og dermed må inntas i dokumentasjonen. Vi mener at minstekravene kan reduseres betydelig. Samtidig er det ikke noe i veien for at paragrafen om minstekravet av informasjonshensyn kan vise til forhold man *kan* ta stilling til, så lenge det fremgår tydelig at dette ikke er obligatorisk.

Foretaksnavn

Vi er enige i at aksjeselskaper skal ha et foretaksnavn, selv om det er organisasjonsnummeret som individualiserer selskapet. Stifterne bør derfor ta stilling til navn.

Forretningskommune

Behovet for å angi forretningskommune i vedtektene er, som utrederen skriver, neppe særlig tyngende, gitt at aksjeselskapet likevel må registrere en adresse i Enhetsregisteret. Forretningskommunen vil enkelt kunne finnes på brreg.no.

Etter vår vurdering er spørsmålene for det ene hvilken betydning angivelsen av forretningskommune har og for det andre om det er styret eller eierne som kan endre forretningskommune.

Den viktigste funksjonen av kommuneangivelse ser ut til å være stedet for generalforsamlingen, jf. § 5-7. Dette kan være av så stor interesse for eierne at spørsmålet bør avgjøres av dem. Et annet spørsmål er om forretningskommunen nødvendigvis må fremgå av vedtektene. Det er ikke aktuelt med deklarasjonslovgivning om hvilken kommune et selskap skal ha sitt forretningskontor i. Som det fremgår av punkt 4.2.5, mener vi det er en hensiktsmessig at stifterne dermed må ta stilling til forretningskommune når et selskap blir stiftet. En kobling til vedtektene gjør at kapittel 5 avsnitt V vil gjelde for de endringene eierne senere måtte ønske.

Selskapets virksomhet

Utgangspunktet for et aksjeselskap er at det har til formål å skaffe eierne økonomisk utbytte, jf. § 2-2 annet ledd. Angivelse av virksomhet i vedtektene setter i tillegg grenser for blant annet styrets og daglige leders kompetanse, jf. for eksempel § 6-28 annet ledd, og den kan også ha betydning for tredjepersoners rettsstilling, jf. § 6-33.

De som kjøper eller tegner aksjer i selskapet vil enkelt kunne gjøre seg kjent med begrensningene, eller fraværet av begrensninger, før de kjøper eller tegner. Hvis angivelsen av virksomhet ikke er tilfredsstillende, kan de la være å kjøpe eller tegne, eller betinge seg endringer. Dette vil være situasjonen uansett om loven krever regulering i vedtektene. Hensynet til eierne tilsier derfor knapt at loven stiller noe slikt krav.

For styremedlemmer er det sentralt å kjenne de begrensningene som måtte fremgå av vedtektene. I seg selv begrunner dette ikke et krav i loven om regulering i vedtektene. Uten noen slik angivelse vil styret falle tilbake på utgangspunktet om at selskapet skal skaffe eierne økonomisk utbytte.

Det er ikke noe krav om at den som handler med et aksjeselskap gjør seg kjent med angivelsen av virksomheten. De som faktisk gjør det, for eksempel långivere, risikerer imidlertid å komme i en situasjon der avtalen de inngår blir rammet av § 6-33 (eller av § 3-8), med mindre de på forhånd sikrer at angivelsen blir endret eller at generalforsamlingen godtar avtalen. Dette er i seg selv uheldig etter vår mening. Tredjepersoner har heller ikke noen form for vern mot at virksomheten utvides eller innsnevres i strid med deres interesser. Hensynet til tredjepersoner tilsier etter vår mening ikke at loven bør kreve at vedtektene bestemmer noe om virksomheten.

Etter vår vurdering bør hovedregelen være at det ikke er nødvendig å angi virksomheten i vedtektene. Stifterne og eierne bør imidlertid ha adgang til slik angivelse, som i så fall har den samme virkningen som etter dagens regler. Paragraf 2-2 første ledd nr. 3 bør etter dette utgå som obligatorisk.

Så vidt vi forstår, aksepterer Foretaksregisteret ikke angivelse av virksomhet som i praksis er uten grenser. Selv om stiftere flest vil ha en oppfatning av hva selskapet skal drive med, betyr Foretaksregisterets praksis at stifterne også må formulere en angivelse allerede ved stiftelsen. Dessuten må eierne da utvide angivelsen om de etter hvert skulle ønske å utvide virksomheten. For selskaper med én eller få eier vil dette blir oppfattet som unødvendig papirarbeid. Holder man fast på at vedtektene må angi virksomheten, bør det derfor være adgang til å ikke angi noen rammer.

Aksjekapital, pålydende og antall aksjer

Aksjekapitalen må stifterne ta stilling til. Aksjeloven skiller seg fra allmennaksjeloven ved at den ikke krever angivelse av antall aksjer. I praksis er dette enkelt å regne ut, og det er også svært vanlig å inkludere i vedtekter. Etter vår vurdering bør stifterne ta uttrykkelig stilling også til dette spørsmålet, jf. også § 2-3 første ledd nr. 2. Se nærmere våre kommentarer til vurderingen av brøkdelsaksjer nedenfor.

Antall styremedlemmer

Selskapets første styremedlemmer må angis i stiftelsesdokumentet, og antall styremedlemmer fremgår da implisitt. En bedre løsning enn dagens er at loven bør ha en deklarasjonsregel om at selskaper må ha minst ett og inntil for eksempel tre eller fem styremedlemmer. Ofte er dette uansett ordningen i mange selskapers vedtekter. En deklarasjonsregel vil dermed gjøre at stifterne slipper å innta en egen regel i vedtektene, med mindre de vil avvike fra lovens ordning. Også generalforsamlingen må senere kunne vedta vedtektsbestemmelse om antall styremedlemmer.

Flere daglige ledere

I følge Brønnøysundregistrene hadde 408 aksjeselskaper flere enn én daglig leder per 31. desember 2009.

Regelen kan forstås slik at stifterne må ta stilling til dette og angi det i vedtektene, selv om det knapt er riktig. Det kan gjerne opprettholdes en adgang til å ha flere daglige ledere, men denne adgangen bør i så fall flyttes til kapittel 6.

Saker som skal behandles på generalforsamling

I praksis vil slike vedtektsbestemmelser være en ren avskrift av § 5-5 annet ledd, og blir da i realiteten ren informasjon og gjentakelse. Vi tror heller ikke regelen er til særlig hjelp for de som kaller inn til generalforsamling. Vi mener derfor at regelen bør oppheves.

Registrering i verdipapirregister

Bare en svært liten andel aksjeselskaper er registrert i et verdipapirregister. For de aller fleste stiftere vil spørsmålet ikke være aktuelt, og de bør da slippe å måtte ta stilling til noe de kanskje ikke en gang vet hva er. På den annen side vil de som skal ha aksjene registrert i et verdipapirregister være helt bevisste rundt dette, og de trenger derfor ikke informasjon om dette utover det som følger av kapittel 4.

4.2.5 Bør det fortsatt være et lovbestemt krav om vedtekter i aksjeselskaper?

Minstekravene i § 2-2 gjelder de forholdene stifterne må ta hensyn til. Etter vår mening kan minstekravene altså reduseres ganske betydelig, slik at det blir enklere å stifte aksjeselskap.

Spørsmålene er hvordan disse forholdene skal komme til uttrykk (herunder endres), hvordan de skal registreres og hvordan de skal kunne være tilgjengelige for omverdenen.

“Vedtekter” fungerer juridisk sett som et koblingsord som angir forhold som må (eller kan) fastsettes i et aksjeselskap når det stiftes, og som bare kan endres av eierne på den måten loven (eller vedtektene selv) bestemmer. Dette er etter vår vurdering en hensiktsmessig ordning. Det er lange tradisjoner for at både norske og utenlandske selskaper har vedtekter. At noe reguleres i vedtektene innebærer også at det må skrives inn i det

vedtektsdokumentet som skal være registrert i Foretaksregisteret. Vi går inn for at ordningen med vedtekter beholdes.

For det første bør det stilles minstekrav slik vi har gjennomgått dem ovenfor. Videre bør disse forholdene samt det som i dag ellers kan reguleres i vedtekter, fortsatt ligge under eierne i generalforsamling etter at selskapet er stiftet. Dette gjør at endringer vil være protokollert skriftlig, jf. § 5-16, og dermed være tilstrekkelig notoriske.

Noen vedtektsopplysninger meldes i dag både i registermeldingen (herunder elektronisk) og i selve vedtektsdokumentet som skal sendes inn. I tillegg må endringer være dokumentert gjennom protokoll fra generalforsamling, som også skal sendes inn.

Noe lignende gjelder tilgjengeligheten for tredjepersoner: Enkelte opplysninger kan man finne på brreg.no, mens andre opplysninger finner man bare ved å få kopi av det vedtektsdokumentet som er sendt inn.

Vedtektsopplysningene bør fortsatt sendes til og registreres i Foretaksregisteret og være offentlig tilgjengelige. Det enkleste ville antagelig være om opplysningene kunne skrives rett inn i registreringsskjema uten vedtektene som et separat vedlegg. Skjemaet kunne da ha spesifiserte felter for de forholdene som alltid må reguleres i vedtektene (som i dag for bl.a. foretaksnavn og angivelse av virksomhet), mens øvrige opplysninger kan legges inn som "fritekst". Man bør kunne finne disse opplysningene på Brønnøysundregistrene og kunne bestille bekreftet utskrift av det som er registrert. Antagelig vil dette også stimulere til økt bruk av elektronisk innsendelse av registermeldinger samt gjøre opplysningene lettere tilgjengelige for tredjepersoner enn i dag.

4.2.6 Andre minstekrav til stiftelsesdokumentet

Paragraf § 2-3 første ledd nr. 1 krever at stifters fødselsnummer skal oppgis. Foretaksregisterloven § 8-1 begrenser innsyn i fødselsnumre. Hvis stiftelsesdokumentet er offentlig tilgjengelig uten at fødselsnummer sladdes, vil denne opplysningen bli kjent, noe vi antar bør unngås. I så fall bør det revurderes om det er nødvendig med fødselsnummer i stiftelsesdokumentet.

4.2.7 Standardvedtekter

Vi er enige i at standardvedtekter bør holdes utenfor aksjeloven. Behovet vil også være langt mindre hvis minstekravet til vedtektene reduseres. Imidlertid bør ressurser som Bedin.no inneholde informasjon om kravene til stiftelsesdokument.

4.2.8 Åpningsbalanse

Vi er enige i at kravet til en egen åpningsbalanse kan oppheves. I dag må den utarbeides etter de tekniske reglene i regnskapsloven, og kan derfor gjøre det nødvendig med ekstern bistand. Ved å oppheve kravet vil det være behov for to dokumenter færre enn i dag. Aksjeinnskuddet vil uansett fremgå av stiftelsesdokumentet, og eventuelle forpliktelser vil være omtalt med henvisning til for eksempel §§ 2-4 eller 2-20.

Om man ikke ønsker å oppheve kravet i sin helhet, bør det i alle fall være unntak for de selskapene som stiftes med eiendeler som består av innskudd i bank.

Revisorforeningen anslo i 2009 at besparelsen ved stiftelse av enkle selskaper vil være cirka 2 000 kroner per selskap når det gjelder åpningsbalanse. Det ser ut til at dette ikke inkluderer honorar til revisor for bekreftelse av åpningsbalansen, se nedenfor.

4.2.9 Bekreftelse av at aksjeselskapet har mottatt aksjeinnskuddet

Viktigheten av at det registrerte aksjeinnskuddet er overført til selskapet ved stiftelsen kan variere noe med størrelsen på innskuddet, selv om det er grunnleggende at innbetalingen faktisk er gjennomført.

I alle fall ved stiftelse av selskaper med kontantinnskudd bør også finansinstitusjoner, regnskapsfører og advokater, som alle har ulike former for autorisasjoner, kunne bekrefte den faktiske innbetalingen. Ved bekreftelse fra finansinstitusjoner kan det bli mindre risiko for den situasjon som ble behandlet i Rt. 2009 side 1032, der aksjeinnskuddet (i en emisjon) ble innbetalt, men tatt ut av selskapet før registreringen.

Revisorforeningen anslo i 2009 at besparelsen ved stiftelse av enkle selskaper vil være cirka 2 000 kroner per selskap når det gjelder "bekreftelse fra revisor".

4.2.10 Tingsinnskudd

Som det fremgår av vårt høringssvar til Justisdepartementet 10. oktober 2007 om endringene i annet selskapsdirektiv, tror vi at de knapt vil kunne føre til noen forenkling i den norske aksjeloven.

Vi er enig i at det bør åpnes for enklere omdannelse av enkeltpersonforetak til aksjeselskap. Tilsvarende bør man vurdere om det kan legges til rette for at utenlandske foretak som i realiteten er norske (NUF), bør kunne omdannes til aksjeselskap på en enkel måte, noe som vil bli mer aktuelt når revisjon gjøres frivillig og hvis kravet til minste aksjekapital reduseres. Slike omdannelser forutsetter antagelig at også skattereglene legger til rette for det.

Vi antar at det er ganske sjelden at det er annet enn tingsinnskudd som er aktuelt som "særskilte rettigheter" ved stiftelsen, i alle fall i små selskaper. Samtidig er disse reglene forholdsvis kompliserte. Av pedagogiske hensyn bør § 2-4 om særskilte rettigheter uansett deles i to, slik at tingsinnskudd reguleres av én paragraf der alle reglene finnes, mens andre særskilte rettigheter reguleres av en annen paragraf, evt med henvisninger til den første.

4.2.11 Stiftelseskostnader

Kostnader til stiftelsen bør fortsatt kunne dekkes av selskapet. Dette er også i mange tilfeller nødvendig for at det gis skattemessig fradrag, noe som er rimelig siden det er snakk om kostnader til inntekts ervervelse.

Revisorforeningen har lagt til grunn at stiftelse av et enkelt selskap koster rundt 16 000 kroner. For en som skal stifte aksjeselskap i dag, blir finansieringsbehovet altså rundt 116 000 kroner. Med noen av forslagene i utredningen vil kostnadene ved stiftelse kunne reduseres.

Med dagens regler må stiftelseskostnader som skal dekkes av selskapet betales inn av stifterne i tillegg til aksjekapitalen. Når kravet til minste aksjekapital i hovedsak skal utgjøre

en terskel for å stifte aksjeselskap, tilsier det at det ikke er nødvendig å kreve innbetalinger utover den kapitalen.

Kravet i § 2-5 om at kostnadene må spesifiseres nærmere i stiftelsesdokumentet, bør kunne oppheves. Når dokumentet utarbeides vil noen av kostnadene være kjente, mens andre, for eksempel til advokat, kan påløpe også etter at dokumentet er ferdig, og da vet man fortsatt ikke hvor store kostnadene vil bli. Et alternativ til dagens ordning er at man krever inntatt et maksimalt beløp som stiftelseskostnader.

4.2.12 Registrering i Foretaksregisteret. Stiftelsesdokumentet i elektronisk form.

Vi er enig i at stiftelse bør kunne gjøres helelektronisk, jf. også ovenfor om registrering av vedtektsbestemmelser. Når et selskap først er registrert, mister stiftelsesdokumentet mye av sin betydning. Det man i første rekke må sikre seg ved registreringen, er at selskapet faktisk og formelt er opprettet på korrekt måte.

4.2.13 Allmennaksjeloven

Så langt det er mulig innenfor annet selskapsdirektiv, bør de forenklingene som er foreslått for aksjeselskaper, også gjelde for allmennaksjeselskaper.

Det er antagelig stor forskjell mellom stiftere av hhv. aksjeselskap og allmennaksjeselskap, og det er kun en håndfull allmennaksjeselskaper som blir stiftet hvert år. Hensynet til å ha like regler i de to lovene tilsier etter vår mening at man ikke lar være å gjennomføre forenklinger i aksjeloven selv om tilsvarende endringer ikke er mulige eller ønskelige for allmennaksjelovens del.

5 Aksjelovens kapitalregler

5.2 Gjeldende rett

5.2.5 Utdeling

5.2.5.2 Bundet og fri selskapskapital

Gjennomgåelsen i utredningen viser for det ene at den frie egenkapitalen og den bundne egenkapitalen ikke til sammen utgjør hele egenkapitalen og for det andre at legaldefinisjonene av de to begrepene "har liten eller ingen betydning som operativt rettslig begrep".

Disse sammenhengene mener vi er egnet til å skape misforståelser og de bidrar derfor til at loven blir mer komplisert enn det som er nødvendig. Begrepene og/eller bruken av dem bør derfor revurderes.

5.5 Vurdering av kapitalreglene

5.5.2 Lovbestemt krav til minste aksjekapital

5.5.2.2 Betydning for kreditorene

Gjennomgåelsen i utredningen viser etter vår vurdering at aksjekapitalen i det enkelte selskap muligens kan ha betydning for kreditorene rett etter at selskapet er registrert. Dette er det imidlertid umulig å si noe nærmere om. Det kan godt hende at aksjeinnskuddet ganske umiddelbart brukes til investeringer eller drift som gjør at egenkapitalen reduseres. Det er også grunn til å tro at selskaper som ikke kan vise betalingshistorikk vil ha større problemer

enn andre med i det hele tatt å oppnå kreditt, ikke minst om det ikke kan stilles sikkerhet for kravet.

Når et aksjeselskap har eksistert en stund, indikerer aksjekapitalen ikke annet enn at de som stiftet selskapet (og senere aksjetegnere) i sin tid var villige til å risikere aksjeinnskuddet. For kreditorer som vurderer kredittverdigheten vil selskapets faktiske økonomiske situasjon, oftest uttrykt ved regnskapene, være langt mer sentral.

I forarbeidene til aksjeloven er det også sagt at "kreditorenes stilling ikke [vil] forbedres umiddelbart av et høyt krav til minste tillate aksjekapital".¹ Vi går ut fra at det motsatte – en reduksjon av kravet – dermed ikke vil føre til en umiddelbar dårligere stilling for kreditorene.

Vi kommer nedenfor tilbake til spørsmålet om aksjekapitalens betydning ved konkurser.

5.5.5.3 Betydning for aksjeeierne

Eiernes interesse vil variere fra selskap til selskap. Det lovbestemte kravet til minstekapital vil for det første ha betydning ved stiftelsen. De som stifter selskapet gjør dette frivillig, og kan selv vurdere behovet for egenkapital, herunder forholdet mellom fri og bunden egenkapital. Ut over hensynet til "ufunderte" selskapsetableringer (se nærmere nedenfor), tilsier hensynet til stifterne etter vår mening at loven ikke krever innskudd av egenkapital i det hele tatt.

De som eventuelt senere blir eiere av aksjer i selskapet vil være kjent med størrelsen på aksjekapitalen og kan da vurdere om dens betydning for selskapets drift, etter noen tid vil det for eksempel foreligge årsregnskaper. Etter vår vurdering spiller hensynet til slike nye eiere ikke noen rolle ved vurderingen av kravet til minste aksjekapital.

5.5.5.4 Etablering av ny næringsvirksomhet

Aksjeselskapsformen er helt grunnleggende for organiseringen av næringslivet. Jo snevrere adgang som finnes for mulighet til å begrense risiko, jo lavere vil investeringsviljen være. Denne muligheten må balanseres mot den kjente risikoen kreditorene løper for å lide tap. Aksjeselskapsformen er i praksis også den praktiske muligheten for flere personer til å eie og drive virksomhet sammen.

Nesten halvparten av aksjeselskapene har 100 000 kroner i aksjekapital. I 2010 hadde flere enn 2/3 av de nyregistrerte selskapene lovens minstekrav som aksjekapital. Selv uten å kjenne egenkapitalen ved stiftelsen av disse selskapene, er det svært nærliggende å tro at mange av dem har 100 000 kroner i aksjekapital fordi loven krever det, og ikke fordi behovet for egenkapital tilsier det. Det er også rimelig å anta – som det pekes på i utredningen – at det i langt større grad enn tidligere er snakk om å etablere selskaper der det er mindre behov for driftsmidler, i motsetning til det som ble lagt til grunn da aksjeloven ble forberedt i 1996.² Også dette tilsier at mange selskaper blir unødvendig overfinansiert i starten, og det bør lovgivningen ikke bidra til.

Veksten i norskregistrerte utenlandske foretak har vært formidabel de siste årene. De to grunnene som særlig har vært markedsført for å velge NUF, har vært den frivillige

¹ Ot. prp. nr. 23 (1996-1997) punkt 5.2.4.

² NOU 1996: 3 punkt 5.2.2.

revisjonen og det lave kravet til aksjekapital. Det er lite tvilsomt at begge faktorene har hatt en betydning for veksten.

Det er store forskjeller mellom rammebetingelsene for enkeltpersonforetak og de som gjelder for aksjeselskaper. For de som ønsker å drive gjennom aksjeselskap vil kravet til aksjekapital være et av kravene som må oppfylles, og således utgjøre en hindring hvis aksjekapitalkravet overstiger det bedriftsøkonomiske behovet for egenkapital. I Sverige har halveringen av kravet til aksjekapital fra 1. april 2010 hatt stor betydning. Siden da har antall nye aksjeselskaper hver måned vært høyere enn for de fire forutgående årene.

Etter vår vurdering er det klart at det vil bli etablert flere aksjeselskaper hvis kravet til aksjekapital blir redusert. Både de som lar være å starte næringsvirksomhet på grunn av dagens krav, de som velger enkeltpersonforetak og ikke minst de som nå velger NUF, vil velge aksjeselskapsformen om den blir lettere tilgjengelig.

5.5.2.5 Sperre mot uønsket bruk av aksjeselskapet

Med henvisning til Ot.prp. nr. 23 (1996-1997) viser utredningen til "useriøse og ufunderte selskapsdannelser". Etter vår mening er det her snakk om minst to grupper av selskaper:

Useriøse selskaper kan kort beskrives som de som med hensikt og/eller systematisk bruker aksjeselskapsformen til å bryte lover og regler for å skaffe seg uberettiget vinning. Disse selskapene inkluderer også såkalte konkursryttere.

Vi tror ikke at et redusert kapitalkrav gjør aksjeselskapsformen mer tilgjengelig for kriminell eller useriøs virksomhet. Allerede 100 000 kroner er antagelig et for lavt krav om meningen var å hindre den slags, slik også utredningen peker på. På dette området mener vi at generell skattekontroll kombinert med tiltak rettet mot spesielt utsatte bransjer er veien å gå for å avdekke og forebygge useriøsitet.

Videre mener vi at med enklere regler for aksjeselskapene vil NUF-formen som nevnt bli mindre attraktiv. Det vil da ikke lenger være så gode grunner til å opprette NUF-er, og det vil igjen føre til økt skepsis til NUF-er i næringslivet (for eksempel omtaler Skatteunndragelsesutvalget (visse) NUF-er som "spesielt velegnet til å skjule skatteunndragelser").³ Vi antar at næringsdrivende som vil unngå denne skepsisen, vil foretrekke aksjeselskapsformen.

Med ufunderte selskaper sikter vi til selskaper med liten sannsynlighet for å gå med overskudd, og der stifteren ikke har greid å vurdere denne sannsynligheten på en realistisk måte. En reduksjon av minstekravet til aksjekapital setter neppe stifteren i dårligere stand til å vurdere risikoen. Etter vår vurdering er det tross alt bedre at slike selskaper etableres som aksjeselskap enn som NUF, bl.a. siden utvikling – både i og utenfor konkurs – vil være enklest etter norske regler.

5.5.2.6 Harmonisering med utenlandsk lovgivning

I flere dommer har EU-domstolen på grunnlag av etableringsfriheten underkjent enkeltlands ordninger som har hindret etablering og drift av aksjeselskaper over landegrensar. I praksis har dette åpnet for at en del næringsdrivende har innrettet seg etter rammebetingelser som

³ NOU 2009: 4 punkt 10.4.1.

passer bedre enn dem som gjelder i landet der virksomheten drives. For norske næringsdrivende har særlig Storbritannia vært et attraktivt land å etablere aksjeselskap i.

Justisministerens har beskrevet dette for justiskomiteen som "et nokså nytt fenomen" og at det ikke var "hensiktsmessig å trekke den konklusjonen av økningen av antallet norskregistrerte utenlandske foretak at vi bør gjennomføre radikale endringer i våre krav til minste aksjekapital mv."⁴ Mens rundt hvert tiende nye selskap (regnet av NUF og aksjeselskap samlet) var et NUF i 2006, var hvert fjerde nye selskap i 2010 et NUF. Andelen av NUF da justisministeren skrev brevet i 2006 er doblet i forhold til ved utgangen av 2010. Vi mener at det trygt kan konkluderes med at det er nødvendig med tilpasninger av den norske aksjeloven.

Isolert sett spiller det ganske liten rolle for næringslivet om et selskap er registrert i det ene eller andre landet. Det er helt vanlig å handle med selskaper i andre land, selv om det av og til kan være nødvendig med kontraktmessige foranstaltninger. For utenlandske selskaper som i realiteten er norske, er tilknytningen til Norge og norske forhold så nær at det har negative utslag at selskapet ikke også har Norge som registrert hjemland. Dette gjelder ikke bare for kontraktsparter, og da kanskje særlig ikke-profesjonelle, men særlig for offentlige kontrollmyndigheter, slik blant annet Skatteunndragelsesutvalget pekte på.⁵ Hensynet til den generelle tilliten til næringslivet tilsier at en norsk selskapsform bør være tilgjengelig for den som ønsker å drive slik virksomhet med begrenset ansvar.

Også hensynet til etablererne tilsier at aksjeselskapsformen blir lettere tilgjengelig.

5.5.2.7 Minstekrav til aksjekapitalen. Konklusjon.

På grunnlag av vurderingene i utredningen og vurderingene ovenfor, støtter vi forslaget om at minstekravet til aksjekapital blir redusert til 30 000 kroner.

5.5.3 Innbetaling av aksjekapitalen

Utsatt innbetaling av aksjekapitalen kan i prinsippet være fordelaktig ved at eiernes finansieringsbehov blir redusert. Det er noe uklart hvilke praktiske fordeler en ordning med utsatt innbetaling vil gi, og om det faktisk er behov for ordningen.

Hvis kravet til aksjekapital blir redusert, og hele minimumsaksjekapitalen må betales inn ved registreringer, har en slik ordning neppe noen stor nytte når det gjelder nyetableringer.

Selv med mulighet for utsatt innbetaling vil det være nødvendig med formaliteter i forbindelse med registreringen av innbetalingen. Selskapet må sende registermelding om at innbetaling er gjennomført, og den må antagelig være vedlagt en bekreftelse av det samme. Dette skiller seg ikke mye fra en forhøyelse av aksjekapitalen ved nytegning, særlig når det i praksis vil være behov for styrevedtak og skriftlig påkrav til den som skal betale inn. Enda mindre blir forskjellen hvis reglene om saksbehandling for styre og generalforsamling blir forenklet, jf. punkt 6 nedenfor.

En adgang til å utsette innbetaling av aksjekapital vil antagelig i første rekke tjene som et verktøy for å binde investorer til selskapsrettlig å yte innskudd til selskapet. Noen garanti

⁴ Innst. S. nr. 194 (2005-2006) side 8.

⁵ NOU 2009: 4 punkt 10.4.

for at investorene faktisk betaler vil selskapet imidlertid ikke ha. For øvrig står selskapet neppe særlig sterkere enn ved en ordinær avtale med eieren om senere aksjeinnskudd.

Delvis innbetalt aksjekapital vil også bety selskaper må operere med to størrelser på aksjekapitalen: Den som er innbetalt og den som selskapet kan kreve inn. Til sammen utgjør de to størrelsene en sperre for utdeling av utbytte. Den som måtte ha interesse av å kjenne disse størrelsene, må dermed undersøke grundigere enn i dag for å få kjennskap til aksjekapitalen.

Vi tror også det er betydelig potensial for tvister i forbindelse med en slik ordning, både mellom selskapet og eier og mellom eiere, kanskje særlig i forbindelse med eierskifter, som blant annet vil føre til debitorskifte overfor selskapet. Ikke alle slike spørsmål vil kunne løses av loven.

Alt i alt er vi kommet til at behovet for ordningen veid mot ganske små administrative besparelser og potensialet for tvister tilsier at den ikke innføres.

5.5.4 Overkursfond

Den konkrete begrunnelsen for de regler som i dag gjelder fremstår ikke som helt klar, utover at overkursfondet skal "styrke selskapenes egenkapital", at de "sikrer kapitalbinding i selskapet" eller lignende.⁶ Da ordningen med reservefond opphørte, konkluderte departementet – uten noen nærmere begrunnelse – med at "det under enhver omstendighet [er] behov for et eget fond for overkurs".⁷

Klassifisering av overkurs som et eget fond styrker i seg selv ikke egenkapitalen; den delen av et aksjeinnskudd som utgjør overkurs, vil uansett bli klassifisert som egenkapital. Det er heller ikke noe *krav* om at overkurs må betales for aksjer, verken ved stiftelsen eller ved senere forhøyelser av aksjekapitalen.

Kreditorerne kan aldri ha forventninger om at eierne skal skyte inn midler i et aksjeselskap. Ser man fondsløsningen primært som en del av kreditorvernet, kan det derfor anses som en ganske tilfeldig fordel for kreditorerne at det skytes inn egenkapital i selskapet etter at det er stiftet og enda mer tilfeldig at denne egenkapitalen ikke kan deles ut.

I likhet med aksjekapital (utover minstekravet) kan overkursfondet omklassifiseres til annen, og dermed fri, egenkapital etter § 3-2 annet ledd nr. 4 om man følger prosedyren i kapittel 12, dvs. at kreditorerne blir varslet. Verdier tilsvarende overkursfondet kan dessuten deles ut til eierne etter tilsvarende prosedyre. Slike omklassifiseringer og utdelinger tar tid og krever ofte bruk av rådgivere.

Som det fremgår av utredningen, ser ordningen med overkurs som bundet egenkapital ut til å være særnorsk, i alle fall i nordisk sammenheng.

Klassifiseringen av overkurs ved aksjeinnskudd bør etter vår mening bli vurdert i sammenheng med de øvrige forslagene om adgangen til utdelinger til aksjeeierne.

⁶ NOU 1992: 29 punkt 13.3.1 og Ot. prp. nr. 23 (1996-1997) side 154.

⁷ Ot. prp. nr. 23 (1996-1997) punkt 5.6.4.

5.5.5 Utbytte

Et selskap kan dele ut såkalt annen egenkapital til eierne. Visse fradrag må man imidlertid gjøre når det maksimale utbyttebeløp beregnes, og en skjønsmessig begrensning følger av § 8-1 fjerde ledd (og § 3-4). For at utbytte skal kunne deles ut, må det være verdier tilsvarende aksjekapital (og bundne fond) igjen i selskapet etter en utdeling.

Gjennomgåelsen i utredningen viser at det er behov for å revurdere rammene for utdeling av utbytte. Vi er enig i at rammene bør være koblet sterkere til den reelle egenkapitalsituasjonen enn det som er tilfelle i dag.

Som nevnt under punkt 5.2.5.2 er det dessuten behov for å gjøre bruken av "fri egenkapital" og "bunden egenkapital" klarere.

Vi viser til punkt 5.5.8 når det gjelder forslaget om å innføre krav til likviditet i § 8-1.

5.5.6 Ekstraordinært utbytte

Ekstraordinært utbytte

Gjeldende regler innebærer at regnskapet for et kalenderår må ligge til grunn for å dele ut utbytte til eierne. Både god inntjening og inntekter ved salg av anleggsmidler som kan gi grunnlag for utbytte, må derfor forbli i selskapet inntil årsregnskapet er godkjent av generalforsamlingen. Det er enkelt å se for seg at dette i mange mindre selskaper, der de løpende kostnadene er ganske faste og oversiktlige, fører til en uhensiktsmessig overkapitalisering.

For allmennaksjeselskaper, særlig de noterte, vil en mulighet til ekstraordinært utbytte ha positive effekter. I USA er det helt vanlig å betale ut kvartalsvis utbytte i inntjeningsåret. Det samme gjelder for mange europeiske selskaper. Investorer vektlegger denne adgangen. Kvartalsvise utbytter gir bedre forutsigbarhet og redusert usikkerhet for investorene. Manglende mulighet til flere utbetalinger årlig kan også påvirke kursfastsettelsen negativt, ved at antall interesserte investorer blir færre. Norske selskaper, særlig de som er i samme bransje som de som deler ut flere utbytter årlig, har dermed en konkurranseulempe.

Vi mener derfor at ekstraordinært utbytte bør kunne deles ut når egenkapitalsituasjonen tillater det og eierne ønsker det.

I utredningen er det foreslått at ekstraordinært utbytte skal kunne deles ut på grunnlag av en mellombalanse som må være revidert etter reglene for årsregnskap. Det er nå vedtatt at mange selskaper kan velge å ikke ha revisor. For de selskapene som benytter denne muligheten, vil det bli uforholdsmessig kostnadskreven med revisjon av en mellombalanse. Det gir heller ikke god sammenheng å kreve revisjon ved ekstraordinært utbytte, men ikke ved ordinært utbytte. For *noterte* selskaper vil revisjon mest sannsynlig koste så mye at det blir uaktuelt å benytte seg av en slik ordning. Disse selskapene har så omfattende finansielle (og andre) rapporteringsforpliktelser etter verdipapirhandelloven mv. at det i seg selv bør være tilstrekkelig grunnlag for utdeling av utbytte.

Vi støtter også forslaget om at styret skal kunne gis fullmakt til å betale ut ekstraordinært utbytte.

Det er mulig at reglene ikke bør skjelne mellom ordinært utbytte og ekstraordinært utbytte, men at det finnes én felles regel, som har eventuelle tilleggsbetingelser for utdeling av ekstraordinært utbytte.

Tilleggsutbytte

Etter gjeldende regler kan en ekstraordinær generalforsamling vedta såkalt tilleggsutbytte, som må være basert på årsregnskapet for forrige regnskapsår. Utbyttekriteriene i § 8-1 vil gjelde og styret vil ha vetorett etter § 8-2.

Uavhengig av hvordan man løser spørsmålet ovenfor om ekstraordinært utbytte, bør man innføre en regel om at generalforsamlingen kan gi styret fullmakt til å dele ut utbytte og tilleggsutbytte, dvs. etter den ordinære generalforsamlingen. Ved den ordinære generalforsamlingen kan vilkårene for utdeling av utbytte være oppfylt, men eierne kan ønske at styret ser utviklingen an før man avgjør utbyttespørsmålet endelig. Da vil en fullmakt til styret være praktisk.

For noterte selskaper kan en slik ordning føre til at en større del av fjorårets resultat kan deles ut på en enkel måte etter at ordinær generalforsamling er holdt, hvis styret – med fullmakt fra eierne – mener at utviklingen i inneværende regnskapsår ikke hindrer det.

Vi støtter derfor forslaget i utredningen til ny § 8-1a fjerde ledd på dette punkt.

5.5.7 Brøkdelsaksjer

En aksjes nominelle verdi (pålydende) er som sådan stort sett av liten interesse. Den angir hvor mye av aksjekapitalen aksjen representerer. Selskapsrettslig har pålydende materiell betydning først og fremst som en nedre grense for tegningskurs, jf. §§ 2-12 og 10-12.

Det er mulig at en ordning med brøkdelsaksjer vill gitt et mer realistisk uttrykk for en aksjes karakter, nemlig som en indirekte eierandel i et selskaps nettoformue. Også hvis tegningskursen kunne fastsettes uten å ta hensyn til at de nye aksjene er knyttet til aksjekapitalen, kunne en slik ordning ha noe for seg. Et selskap med 100 000 kroner i aksjekapital og én aksje kunne da utstede én aksje til, som ville utgjøre halve selskapet, til den tegningskursen selskapet fastsetter. Med et forbud mot aksjetegning til underkurs er det imidlertid vanskelig å se i hvilke situasjoner brøkdelsaksjer er mer praktisk enn aksjer med pålydende.

Svenskene har introdusert aksjer med *kvotvärde* som obligatorisk i sin aksjelov. Hovedgrunnen ser ut til å ha vært blant annet mulige problemer med omveksling av pålydende fra svenske kroner til euro samt oppdatering av aksjebrevene.⁸ Disse begrunnelsene er lite relevante for norske aksjeselskaper. Etter det vi forstår, må alle svenske aksjeselskaper tilpasse seg ordningen første gang de endrer vedtektene. Den fører derfor til en del arbeid for selskapene.

Danskene skal i følge utredningen ha et tosporet system, der selskapene kan velge mellom aksjer med pålydende og brøkdelsaksjer. Vi er enige i vurderingen i utredningen av at dette er et komplisert system.

⁸ Prop. 2004/05:85 punkt 4.9.

Ulike modeller for *true no-par value shares* er for øvrig utredet over 15 sider på bestilling av Europakommisjonen.⁹

Det kan finnes selskaper som ønsker å bruke brøkdelsaksjer, men vi tror det dreier seg om ganske få. Likevel vil omverdenen måtte sette seg inn i nye regler, og antagelig må rapportering til det offentlige, særlig til skattemyndigheter, tilpasses en slik ordning. Vi heller mot at behovet for brøkdelsaksjer, sett i forhold til ulempene, tilsier at ordningen ikke innføres. Hvis det fremkommer argumenter som tyder på at ordningen vil være attraktiv, er det imidlertid grunn til å vurdere den nærmere.

5.5.8 Krav om forsvarlig egenkapital mv

Løpende krav til likviditet

Vi er enige i at prinsippene i §§ 3-4 og 3-5 videreføres.

I utredningen er det foreslått at kravet til forsvarlig egenkapital skal suppleres med et krav om at selskapet "skal ha tilstrekkelige likvider til å dekke sine forpliktelser ved forfall". Verken forslaget eller konsekvensene av det er begrunnet, men det "må for øvrig ses i sammenheng med forslagene for rammene for utbytte" mv. Etter det vi forstår er det sammenhengen med utbytteregele som er hovedbegrunnelsen for forslaget i § 3-4.

Styrets handleplikt er ikke foreslått endret, og vil da gjelde egenkapitalforholdet, som i dag.

Forslaget om et krav om likviditet må altså ses i sammenheng med eksisterende regler om selskapets økonomiske situasjon. Paragraf 3-4 gjelder etter ordlyden bare egenkapitalen, men det er uttalt i forarbeidene – med henvisning til "de formål bestemmelsen har" – at det "må være riktig å foreta en helhetsvurdering av selskapets samlede kapitalgrunnlag, og ikke bare av egenkapitalen".¹⁰ I alle fall et stykke på vei vil selskapets likviditet være relevant allerede i denne vurderingen.

Tatt på ordet innebærer den foreslåtte regelen at selskapet alltid skal ha likvider som dekker forpliktelsene. Dette er ikke forenlig med vanlig forretningsdrift: Et typisk tilfelle av at en skyldner ikke har "tilstrekkelige likvider til å dekke sine forpliktelser ved forfall", er lån som nettopp skal finansiere tiltak som skal gi inntekter for å betale avdrag og renter som forfaller senere. Dette vil også gjelde for andre former for kredittgivning, for eksempel sesongvirksomhet og nyetablerte selskaper, der kreditt er nødvendig som en del av finansieringen av inntektsskaping. Etter vår vurdering kan en slik regel ikke innføres.

Regelen innebærer isolert sett at et selskap aldri skal kunne misligholde forpliktelser (med pengemangel som begrunnelse). Det er imidlertid uklart hvilke konsekvenser overtredelse av regelen vil ha.

Det mest nærliggende vil være at ledelsen kan bli erstatningsansvarlige (ved uaktsomhet) overfor kreditor ved betalingsmislighold. Dette vil føre til en utvidet forpliktelse etter § 6-12 tredje ledd enn det som er tilfelle i dag og til en ganske kraftig innskjerping av styreansvaret,

⁹ *Feasibility study on an alternative to the capital maintenance regime established by the Second Company Law Directive 77/91/EEC of 13 December 1976 and an examination of the impact on profit distribution of the new EU accounting regime*, KPMG, januar 2008.

¹⁰ Ot. prp. nr. 23 (1996-1997) punkt 5.9.4.

kanskje særlig overfor den enkelte kreditor. Styret og daglig leder har jo større innflytelse over selskapets likviditet enn over selskapets egenkapital.

Ved insolvens har styret i et selskap plikt etter straffeloven § 284 til å begjære konkurs under visse forutsetninger. Etter konkursloven § 61 er selskapet insolvent når det er betalingsudyktig på mer permanent basis, med mindre eiendeler (og inntekter) dekker forpliktelsene. Det likviditetskravet som er foreslått i utredningen har ikke nødvendigvis nøyaktig samme innhold som kriteriene i konkursloven. Vi antar at reglene i straffeloven og konkursloven likevel vil ha betydning for hvilke krav som i strafferettslig og erstatningsmessig sammenheng stilles til styret når det gjelder selskapets økonomiske situasjon. På denne bakgrunn fremstår det som uklart hvilken virkning det foreslåtte likviditetskravet vil ha i disse sammenhengene.

Det ser videre ut til at et løpende krav til likviditet vil være en særnorsk regel.

Vi vil sterkt fraråde at § 3-4 suppleres med et slikt krav om likviditet som er foreslått i utredningen.

Begrensning ved utdeling av utbytte

Forslaget om en likviditetsregel er nært knyttet til forslaget om endret utbytteregel: Begrensningene i § 8-1 er foreslått å utvides til å gjelde "tilstrekkelig likviditet", med henvisning til § 3-4. Vi legger til grunn at vurderingstemaene for utbyttes del vil være de samme som etter § 3-4, og vi viser derfor til kommentarene ovenfor. Etter vår vurdering er gjeldende begrensning – som viser til "forsiktig og god forretningsskikk" – mer treffende for hva eierne og styret, jf. § 8-2 annet punktum, må vurdere. I en sak om tilbakebetaling av utbytte, uttalte retten blant annet:

Lagmannsretten finner etter dette at generalforsamlingens beslutning om utdeling av utbytte for 2001, ikke var forenlig med forsiktig og god forretningsskikk. Selskapets kapital- og likviditetsbehov var på dette tidspunkt så stort at et uttak av utbytte som fastsatt, klart streid mot kreditorenes interesse. Det foreligger derfor en overtredelse av aksjeloven § 8-1 (4).¹¹

I henhold til denne dommen inngår altså selskapets likviditet allerede i vurderingen etter § 8-1 fjerde ledd.

Allerede ved behandlingen av årsregnskapet – som oftest vil ligge til grunn for utdeling av utbytte – vil styret ha behandlet forutsetningen om fortsatt drift etter regnskapsloven § 4-5. Ved denne vurderingen vil likviditeten være en av flere sentrale elementer.

Etter vår vurdering er den gjeldende begrensningen i § 8-1 fjerde ledd tilstrekkelig for styret og selskapet. Regelen bør fremheves som utgangspunktet og hovedregelen for utdeling av utbytte.

5.5.9 Nedsetting av aksjekapitalen

Vi er enig i at hovedprinsippene i disse reglene videreføres.

¹¹ Dom 23. mai 2005 av Borgarting lagmannsrett.

Vi er enig i at nedsettingsadgangen bør korrespondere med rammen for utdeling av utbytte. Vi er også enige i at en mellombalanse bør kunne være grunnlag for nedsetting av aksjekapitalen.

En forkorting av fristen for kreditorinnsigelser (herunder for fusjoner og fisjoner) fra to måneder til fire uker vil gjøre at en del transaksjoner vil kunne bli gjennomført raskere enn i dag. Vi antar at sjansen for å oppdage kunngjøringer ikke blir særlig større om gjeldende frist forkortes.

Vi er i tvil om kunngjøring i pressen har mye for seg lenger. Elektroniske oppslag mot Brønnøysundregistrene har økt sterkt de senere årene. Kunngjøringer koster millioner av kroner hvert år, og opphør av denne ordningen kan redusere gebyrene selskapene betaler.

5.5.10 Tilbakebetaling av ulovlige utdelinger

Vi er enig i at § 3-7 kan bestå uendret.

5.5.11 Erverv av egne aksjer

Vi er enig i at reglene om erverv av egne aksjer bør lempes. Tiprosentgrensen bør oppheves. Vi er enig i vurderingene i utredningen. Om departementet skulle ønske å beholde en øvre grense, foreslår vi 50 prosent som burde dekke de fleste behov. Henvisningene i høringsnotatet fra 2007 til kurspleie mv. er uansett knapt relevante for aksjeselskaper.

Vi er enige i at fullmaktsperioden bør forlenges til fem år. Dette vil gjøre at selskapene slipper å gjenta fullmaktene med 18 måneders mellomrom.

For øvrig viser vi til vårt hørings svar 10. oktober 2007.

5.5.12 Lån og annen finansiell bistand til aksjeeiere

Henvisningen fra § 1-4 annet ledd til morselskaper (og søsterselskaper) ”som er undergitt lovgivning som tilsvarende eller er strengere enn reglene i §§ 8-7 til 8-9” fører selvsagt til vanskelige avgrensninger i praksis. Problemstillingene rundt dette regnes for å være godt kjent, og vi viser til den grundige uttalelsen fra Oljeindustriens Landsforening om dette.

Viser det seg at en vurdering er uriktig, kan det ha betydelige konsekvenser for eksempel for låneforhold i konsern. Så vidt vi forstår, går markedspraksis ut på at pantet sikkerhet stilles, men med forbehold overfor pantaver om at sikkerhetsstillelsen er gyldig etter aksjeloven. Dette gjør at sikkerhet som stilles av norske aksjeselskaper er av mindre, og av og til uten, verdi. En strengere regel i Norge enn i andre land trekker selvsagt i negativ retning for konserner som har eller vurderer å ha datterselskaper her.

Reglene bør derfor endres i tråd med de forslagene som er nevnt i utredningen.

5.5.13 Lån og annen finansiell bistand til erverv av aksjer i selskapet

Vi viser til vårt hørings svar 10. oktober 2007 om dette:

Direktivet åpner for at forbudet mot at målselskap (del)finansierer oppkjøp av selskapet, kan oppheves så langt man benytter fri egenkapital. Dette gir etter vår

vurdering god sammenheng med at selskapet kan erverve egne aksjer samt selskapets øvrige adgang til å disponere over fri egenkapital.

Av høringsnotatet ser det ut til at forbudet ikke har vært behandlet prinsipielt siden 1976-loven ble forberedt, og at et nordisk samarbeid lå til grunn for bestemmelsen den gang. Likevel fastslår man nå at "de hensyn som talte for et forbud da man innførte regelen i norsk rett, gjør seg gjeldende også i dag". Vi er imidlertid usikre på om disse hensynene har like stor vekt nå som da. Uansett kan det se ut til at hensynene ivaretas av de vilkårene som det reviderte annet direktiv oppstiller for at finansiell bistand kan ytes.

Kapitalmarkedene har endret seg enormt siden 1976-loven ble forberedt, bl.a. er grensekryssende aktivitet langt mer omfattende, også fra andre enn de nordiske landene. Dessuten er andre kapitalvernregler kommet til siden den gang. Endringen av annet direktiv er derfor en god anledning til å vurdere finansieringsforbudet fra en prinsipiell synsvinkel, og vi oppfordrer departementet til å sette i gang et slikt arbeid.

I utredningen er forbudet i § 8-10 vurdert nærmere. Noe lignende har Beate Sjøfjell gjort i artikkelen *Kun til plunder og heft*.¹²

I utredningen er det foreslått at det må stilles "betryggende sikkerhet for kravet på tilbakebetaling eller tilbakesøking". Så vidt vi forstår, er dette ikke en begrensning som følger av annet selskapsdirektiv og forslaget er ikke særlig begrunnet i utredningen. Etter vår mening må eventuelle sikkerhetsstillelser inngå på den måten direktivet artikkel 23 angir: "Transaksjonene skal finne sted ... på rimelige markedsvilkår, særlig med hensyn til ... sikkerhet som stilles for lån og midler det stiller til rådighet." Stiller et datterselskap for eksempel sikkerhet for sitt nye morselskaps gjeld, er det ikke enkelt å se for seg at morselskapet stiller sikkerhet for datterselskapets regresskrav mot morselskapet. Det generelle kravet som er foreslått i utredningen vil langt på vei undergrave den oppmykingen som for øvrig er foreslått.

5.5.14 Aksjeloven § 3-8. Transaksjoner mellom selskapet og aksjeeierne mv.

Utredningen konkluderer med at denne regelen har fått en hensiktsmessig utforming etter lovendringen i 2006. Det er vi ikke enig i.

Regelen har fått en uklar utforming, særlig når det gjelder unntaket (som antagelig er den reelle hovedregelen) i første ledd nr. 4 og identifikasjonsregelen i fjerde ledd. Tredje ledd legger i realiteten risikoen for selskapets manglende saksbehandling på motparten.

Risikoen for ugyldighet gjør at det er svært viktig at saksbehandlingsreglene er fulgt. De uskarpe grensene gjør at det er nær umulig å eliminere denne risikoen uten bruk av rådgivere, som koster penger. I tillegg kommer interne kostnader. Videre blir det antagelig utarbeidet redegjørelser som ikke var ment omfattet av loven, fordi avtalepartene ønsker å være på den sikre siden. Uenigheten blant eierne i Aker Holding i 2009 viste også at det er betydelig konfliktpotensial ved disse reglene; én av eierne – staten – skal alene ha brukt flere millioner kroner på å klargjøre sin rettslige posisjon.

Foretaksregisteret har opplyst at det i perioden 2006-2009 ble registrert over 10 000 redegjørelser. Hvis kostnader ved saksbehandlingen og forberedelse av denne koster for

¹² Nordisk tidsskrift for selskapsrett nr. 1/2 - 2009.

eksempel 20 000 til 50 000 kroner, er samlede kostnader i denne perioden flere hundre millioner kroner.

Vi mener at § 3-8 bør få en mer presis utforming, slik at regelen blir mer treffsikker og at kostnadene for selskapene ved å eliminere risikoen for ugyldighet blir lavere.

I konsern innebærer regelen at datterselskapet må følge saksbehandlingsreglene når visse avtaler er inngått med morselskapet. Reglene innebærer at generalforsamlingen i datterselskapet må ta stilling til avtalen, noe som i forarbeidene ble beskrevet som å "kanskje ikke gi så stor mening ... i og med at beslutningen i realiteten treffes av morselskapet."¹³ Det ble påpekt at både mindretallsaksjeeierne og kreditorene likevel hadde behov for beskyttelse, slik at redegjørelsesplikten i § 3-8 burde gjelde. Det stilles allerede etter § 3-9 særlige krav til konserninterne transaksjoner.

Ved lov nr. 33/2010 fikk regnskapsloven den nye § 7-30 b om opplysningsplikt knyttet til transaksjoner med nærstående parter, og ligningsloven stiller strenge krav til dokumentasjon ved visse transaksjoner mellom nærstående parter. I praksis sørger disse kravene for atskillig reduksjon av kreditorenes interesser ved konserninterne transaksjoner. Departementet bør vurdere om det er mulig å lage et unntak fra § 3-8 for selskaper som er underlagt disse særlige kravene, og i alle fall der det er snakk om heleide datterselskaper, der det uansett ikke er minoritetsiere å ta hensyn til.

Ved en innføring av særlige saksbehandlinger for visse transaksjoner, som i § 8-10, må man vurdere om § 3-8 i det hele tatt skal gjelde.

5.6 Allmennaksjeloven

Selv om det bare finnes 300-350 allmennaksjeselskaper, har reglene om egenkapital stor betydning for de flere hundre tusen eierne av disse selskapene. Særlig de noterte selskapene konkurrerer med utenlandske selskaper om investorene, og dette tilsier at de norske reglene er konkurransedyktige sammenlignet med dem man finner utenfor Norge (innenfor rammen av andre selskapsdirektiv). Som eksempler på slike regler kan vi nevne ekstraordinært utbytte, erverv av egne aksjer og finansiell bistand til erverv av aksjer i selskapet. Endringer i reglene i aksjeloven på disse områdene bør derfor også gjøres gjeldende for allmennaksjeselskapene.

Vi er enig i at kravet til aksjekapital på én million kroner kan beholdes.

6 Aksjeselskapets organisasjon

6.2 Almennelige synspunkter

I hovedsak deler vi vurderingene i punkt 6.2. Særlig er vi enig i konklusjonen om at det ikke bør innføres enda en selskapsform, særlig tilpasset typisk selskaper med én eier.

¹³ Ot. prp. nr. 55 (2005-2006) punkt 6.4.2.

- 6.3 Vurdering av og forslag til endringer i reglene om aksjeselskapets organisasjon
- 6.3.1 Generalforsamlingen
- 6.3.1.2 Forenkling av reglene. Allment.

Man kunne tenke seg å slå sammen generalforsamling og styre i selskaper med for eksempel én eier som også er enestyre, men vi tror det er lite å vinne på det, hensyntatt at loven må være utformet også for andre enn slike selskaper. I eneeide selskaper er det antagelig uansett få beslutninger som treffes årlig i generalforsamlingen, og de fleste av dem vil være enkle (godkjennelse av årsregnskap og årsberetning). Dette gjør at det normalt er lave kostnader knyttet til etterlevelse. Samtidig er det viktig med klarhet og notoritet for de beslutninger som treffes. Også ansvarsforholdene kan bli mer uklare om man skiller generalforsamling og styret. Vi mener derfor at skillet bør opprettholdes.

6.3.1.3 Generalforsamling uten møte

Paragraf 5-8 er etter vår mening utformet på en måte som gjør den lite praktisk. Vi er derfor enig i at den kan oppheves, forutsatt at den erstattes av andre, mer praktiske ordninger.

6.3.1.4 Adgang til å fravike lovens krav til generalforsamling ved enighet mellom aksjeeierne

Vi er enig i at loven, som i dag, bør ha hovedregler om hvordan eierne treffer vedtak i generalforsamling. Det bør likevel, som foreslått i utredningen, åpnes for at eierne ved enighet kan fravike disse reglene.

Imidlertid mener vi at dette bør løses på en annen lovteknisk måte enn det som er foreslått i utredningen.

For det ene mener vi at det bør være samsvar mellom den formelle og den reelle hovedregel. De fleste selskapene vil antagelig benytte den regelen som nå er foreslått som unntaksregler i § 5-1a. Dette bør derfor være utformet som en hovedregel.

For det annet mener vi den henvisningsteknikken som er foreslått, gjør det mer komplisert enn ellers å legge til rette for enklere avholdelse av generalforsamling. Hvis eierne skal gjøre unntak fra de bestemmelsene som er regnet opp i § 5-1a må de jo først sette seg inn i de reglene som gjelder for generalforsamlingen, for deretter å sette seg inn i hvilke av dem de likevel ikke behøver å følge.

For det tredje kan det bli spørsmål om protokollen må angi hvilke regler eierne har samtykket i å fravike – i så fall vil det bli ganske komplisert å utforme protokollen.

Etter vår vurdering bør hovedregelen i kapittel 5 være at generalforsamlingsvedtak treffes skriftlig av eierne. Dette vil gjøre det enkelt særlig for eneeiere (herunder i konsern) å treffe vedtak. Utenlandske eiere med norske datterselskaper kan slippe å forholde seg til de ganske detaljerte reglene som gjelder nå, som kan oppfattes som gyldighetsvilkår, jf. kapittel 5 avsnitt VI, og som derfor kan gjøre det nødvendig med ekstern rådgivning for å etterleve. Når det er eierne som treffer beslutningene i generalforsamling, er det også naturlig at de kan undertegne vedtaket/protokollen. Det må være en forutsetning for en slik fremgangsmåte at alle eierne er enige om den, noe som vil bli bekreftet ved deres underskrift (selv om de skulle stemme i mot en beslutning). Styremedlemmene bør gjøres kjent med vedtakene som er truffet.

For det tilfellet at en eller flere eiere ikke er enig i denne enkle fremgangsmåten, bør det være mulig å gjøre de unntakene som er regnet opp i utkastet til § 5-1a. Dette vil sikre at enhver eier har rett til å kreve at de reglene som gjelder i dag, følges.

6.3.1.4 Protokoll

Vi er enig i at kravet til protokoll bør videreføres.

Paragraf 5-16 tredje ledd er vanskelig å forstå når det bare er én person til stede på generalforsamlingen. Det bør presiseres at kravet om medundertegner ikke gjelder i slike tilfeller.

6.3.2 Selskapets ledelse

6.3.2.1 Gjeldende lov. Innledende synspunkter.

Vårt inntrykk av ledelsesmodellene ellers i Europa er temmelig sammensatte. Dette gjør at det er langt mindre grunn enn ellers til å forsøke noen form for harmonisering med andre lands systemer.

6.3.2.2 Plikt til å ha styre i aksjeselskaper?

Vi støtter fullt ut konklusjonen om at styret bør beholdes som selskapsorgan som i dag.

6.3.2.3 Sammensetningen av styret. Varamedlemmer.

Rundt 12 000 aksjeselskaper hadde tre millioner kroner eller mer i aksjekapital, mens ca 45 000 selskaper har tre styremedlemmer (per 31. desember 2010). Over 100 000 selskaper har enestyre. Den reelle hovedregel er altså at et aksjeselskap må ha minst ett styremedlem. Vi er enige i vurderingene i utredningen. Om skillet skal beholdes, bør den reelle hovedregelen også være den formelle i § 6-1 første ledd, i motsetning til i dag.

Vi antar at kravene i aksjeloven til styre og daglig ledelse i hovedsak vil være en irritasjonsbyrde for selskaper med én eller få eiere og med få eller ingen ansatte. Eier man og forvalter et investeringsselskap alene, kan det være vanskelig å forstå hvorfor man må trekke inn andre personer i styrearbeidet. Vi tror at kravet fører til at man må velge inn styremedlemmer som må honoreres for et arbeid som fra eiers side anses overflødig, og dermed bare påfører kostnader, eller at typisk familie eller venner uten kompetanse settes inn i styret. Begge deler er uheldig.

Vi antar at selskaper på denne størrelse, og som driver faktisk virksomhet i noen utstrekning, uansett har tre styremedlemmer, men at det kan være mange selskaper som er påtvunget dette av lovens ordning. Etter vår vurdering er lovkravet ikke nødvendig. Ønsker man likevel å beholde denne særordningen, kan det innføres et tilleggskriterium at selskapet har 30 eller flere ansatte, som er den samme grensen som gjelder for ansattes representasjon i styret.

I vår henvendelse til utrederen skrev vi følgende om ordningen med varamedlem:

”Obligatorisk varamedlem

65. Selskaper med ett eller to styremedlemmer må etter asl. § 6-3 ha minst ett varamedlem. Omtrent 100 000 aksjeselskaper har ett styremedlem, mens over 36 000 har to; det er dermed over 136 000 verv som varamedlem i Norge. For 1976-loven var begrunnelsen ”å sikre kontinuiteten om et styremedlem dør eller blir syk, eller av andre grunner ikke kan utføre sine funksjoner”. For selskapet er det arbeid knyttet til både å engasjere varamedlem, registrere dette varamedlemmet og holde det rimelig orientert om selskapet. Det kan også oppstå direkte kostnader i form av styrehonorar. Det er grunn til å tro at mange varamedlemmer ikke har noe å gjøre med selskapet i det hele tatt, og dermed ha så lite kjennskap til selskapet at det kan være uforsvarlig at vedkommende overtar hele styreansvaret ved det ordinære styremedlemmets fratreden. I den svenske utredningen er dette beskrevet slik:

I praktiken utses ofta suppleanter utan att de har för avsikt att ta del i bolagets verksamhet över huvud taget. Det finns därför anledning att ifrågasätta kravet och dess utformning. Ett avskaffande av kravet på suppleant skulle innebära en förenkling för de bolag med en eller två styrelseledamöter som har svårt att hitta en lämplig person som kan utses till suppleant. Det är knappast till fördel för dessa bolag att de måste ange en person som ändå inte i praktiken kan träda in vid förhinder.

66. I selskaper med ett styremedlem vil dette medlemmet ofte samtidig være eier, alternativt vil eierne være nært knyttet til selskapet, slik at eieren/eierne uansett vil sørge for å sette inn et styremedlem ved fratreden. Vi mener derfor at kravet til obligatorisk varamedlem bør opphøre. I det minste bør ordningen med varamedlem opphøre for selskaper med to styremedlemmer; over 36 000 selskaper vil da kunne slippe å forholde seg til denne regelen.

67. Med den endringen vi foreslår når det gjelder eiervedtak, vil valg av nytt styremedlem kunne gjøres svært enkelt og hurtig. Om lovkravet om varamedlem opphører, er selskapene selvsagt ikke avskåret fra å velge varamedlem, om de mener det er behov for det.”

Vi er ikke kjent med i hvor mange tilfeller et enestyre trekker seg, men vi tviler på at det skjer ofte. Uansett vil eieren/eierne da ha en sterk egeninteresse i å velge et nytt styre, idet selskapet ellers vil bli tvangsoppløst etter kapittel 16 avsnitt II.

Ser man seg at det er en risiko for at et styremedlem forlater selskapet nettopp for å etterlate det uten styring, vil det knapt hjelpe med et varamedlem, som jo kan gjøre akkurat det samme. Blir varamedlemmet værende, vil man ofte være nær den uheldige situasjonen som er omtalt i den svenske utredningen.

På denne bakgrunn mener vi at det ikke bør stilles krav om varamedlem til styrene i aksjeselskaper.

6.3.2.4 Styrets arbeidsform

Styret bør fortsatt kunne ha frihet til å velge behandlingsmåte for saker det skal behandle, forutsatt at behandlingen er "betryggende".

Behandlingen av årsregnskap og årsberetning må behandles i møte. I enestyrer er dette uproblematisk, men det finnes flere enn 110 000 selskaper som har flere styremedlemmer, det er registrert flere enn 11 000 styremedlemmer med adresse i utlandet, som kan ha flere styreverv. For disse (og andre) påløper det derfor reisetid og -kostnader.

I Innst. O. nr. 96 (2008–2009) foreslo mindretallet i justiskomiteen at fjernmøteteknikk skulle kunne brukes ved behandling av årsregnskap, mens merknaden fra flertallet lød:

Flirtalet ynskjer å få utreda muligheita for om det skal opnast for at styret kan handsame årsrekneskap og årsberetning utan å avhalde noko fysisk møte, og ber ein komma attende til Stortinget med dette på eigna måte.

Av hensyn til de mange aksjeselskaper som har få styremedlemmer og der styremedlemmene er aktive eiere, bør det utformes en generell hovedregel om at styrevedtak treffes skriftlig. Det finnes nå fjernmøteteknikker som må regnes som betryggende, og det bør være tilfredsstillende. Til dette kommer at alle styremedlemmene må undertegne årsregnskapet og årsberetningen etter regnskapsloven § 3-5, og de skal "underskrive med påtegnet forbehold og gi nærmere redegjørelse i årsberetningen" hvis de har innvendinger mot årsregnskapet eller årsberetningen.

Når selskapet har flere styremedlemmer, bør loven ha deklarasjoniske regler om hvordan styrebehandlingen skal finne sted. Utgangspunktet bør fortsatt være at styrets leder avgjør hvordan styrebehandlingen skal gjennomføres. Kravene til innholdet i styrevedtak, jf. asl. § 6-29, må tilpasses dette.

I 2006 ble det vedtatt at lønnsfastsettelse for daglig leder (og av og til andre ledende ansatte) må gjøres i (fysisk) møte. Begrunnelsen var at "det i en del tilfeller" ikke ville være betryggende med behandling uten møte.¹⁴ Likevel omfatter regelen alle aksjeselskaper, selv der lønnsfastsettelsen ikke er så viktig. Regelen er åpenbart byråkratiserende, siden lønnsfastsettelse for del flestes del finner sted årlig, og da fører til at det må holdes et fysisk styremøte bare på grunn av dette kravet. Ikke alle aksjeselskaper har daglig leder som samtidig er ansatt, men 172 000 selskaper har i alle fall registrert daglig leder (per 31. desember 2010). Det må uansett holdes et betydelig antall styremøter på grunn av kravet.

Vi er enig med utrederen i at kravet om behandling i fysisk møte bør oppheves. Skal man beholde en egen regel om behandling av slike saker, bør den i det minste være begrenset slik at fjernmøteteknikk kan benyttes, eller at den kvalifiseres slik at det bare er de *viktige* sakene som må behandles på denne måten, jf. de tilfellene som er omtalt i forarbeidene til 2006-loven om fastsettelse av lønn,

¹⁴ Ot.prp. nr. 55 (2005-2006) punkt 15.12.1.

6.3.2.5 Plikt til å ha daglig leder

I vår henvendelse til utrederen skrev vi følgende om ordningen med daglig leder:

”Daglig leder

82. Det er full adgang for aksjeselskaper med mindre enn tre millioner kroner i aksjekapital til å ikke ha daglig leder. Den formelle hovedregelen i aksjeloven er imidlertid den motsatte: Aksjeselskaper skal ha en daglig leder. Det er grunn til å tro at muligheten til ikke å ha daglig leder blir oversett av mange: Rundt 95 000 selskaper har identisk styreleder og daglig leder, mens 41 000 aksjeselskaper ikke har daglig leder. Den formelle hovedregelen i asl. § 6-2 bør derfor være at aksjeselskap ikke behøver å ha daglig leder.

83. Videre kan det være grunn til å tro at det er misforståelser knyttet til daglig ledervervet. Rettslig sett er det klart at daglig leder ikke behøver å være arbeidstaker i selskapet, men ordlyden i aksjeloven § 6-2 – ”tilsettes” – kan oppfattes annerledes. Det bør gjøres klart i loven at daglig leder (også) er et verv.

84. Reglene i asl. kapittel 6 om daglig leder-kompetansen når selskapet ikke har tilsatt daglig leder, har vært endret flere ganger, sist ved lov nr. 88/2006. Når flere titusener selskaper ikke har daglig leder, mener vi styret og styreleders rolle i disse selskapene bør avklares i loven.”

En speilvending av plikten til å ha daglig leder vil gjøre at styret slipper å treffe eget vedtak om at man *ikke* skal ha daglig leder. Hvis selskapet velger å ha daglig leder, vil jo det fremgå av Foretaksregisteret.

6.3.2.6 Styreprotokoll

Vi er enig i vurderingene og konklusjonen i utredningen.

6.4 Allmennaksjeloven

Vi er enige at det kan stilles andre krav til organisatoriske forhold i allmennaksjeselskaper enn i aksjeselskaper.

7 Økonomiske og administrative konsekvenser

Stiftelse av aksjeselskap

De foreslåtte reglene om stiftelse vil gjøre det enklere og billigere å etablere aksjeselskaper, blant annet vil de direkte kostnadene, og dermed utleggene, bli redusert vesentlig i prosent. Dette vil senke terskelen for å etablere aksjeselskap. De senere årene er det normalt stiftet mellom 12 000 og 20 000 aksjeselskaper hvert år. Kan man spare for eksempel 4 000 kroner per stiftelse, kan dette gi årlige besparelser på flere titalls millioner kroner.

Færre krav til sammensetning av styret vil gjøre stiftelsesprosedyren enklere.

Kapitalreglene

En reduksjon av kravet til minste aksjekapital vil føre til lavere finansieringsbehov for de som ikke har behov for mer egenkapital enn lovens minimum. Over 9 000 aksjeselskaper ble stiftet med 100 000 kroner i aksjekapital i 2010. Vi er ikke kjent med hvor mange av disse selskapene som tilførte egenkapital ut over dette. Om alle selskapene hadde blitt stiftet med for eksempel 30 000 kroner i egenkapital, ville finansieringsbehovet være 630 millioner kroner lavere for disse samlet sett. Med en rente på 4 prosent vil finansieringskostnaden være mer enn 25 millioner kroner lavere.

Vi antar at effekten for de eksisterende selskapene er liten om de skulle ønske å redusere aksjekapitalen, fordi det er knyttet kostnader til å sette ned aksjekapitalen.

Smidigere regler om utdeling vil gjøre at kapital blir allokert der den gjør best nytte for seg. Dette vil bidra til reduserte finansieringskostnader.

Klarere regler vil gjøre behovet for ekstern bistand mindre.

Aksjeselskapets organisasjon

Alle de 215 000 aksjeselskapene holder generalforsamlinger årlig, dessuten holdes et stort antall styremøter. Forenklinger av reglene vil føre til at behovet for ekstern bistand blir mindre samt at selskapene slipper internt arbeid. Kan formalitetene spare selskapene for eksempel for 2 500 kroner årlig gjennomsnittlig, kan dette gi en samlet besparelse på over en halv milliard kroner.

* * *

Vedlegg 2 til brev om *Forenkling og modernisering av aksjeloven*

Andre vurderinger og forslag

Aksjeeierbok

Etter asl. § 4-5 skal styret opprette en aksjeeierbok når selskapet er stiftet. Ved stiftelse av selskapet fremgår aksjeeierne av stiftelsesdokumentet. Ved forespørsler om innsyn i aksjeeierboken, kan selskapet velge mellom å legge frem stiftelsesdokumentet og å opprette aksjeeierbok. Det bør fremgå av loven at det er styrets ansvar å sørge for at selskapet oppdaterer aksjeeierboken.

I mange selskaper skifter aksjene ikke eier, og etter vår vurdering bør plikten til å opprette aksjeeierbok ikke inntre før aksjer skifter eier. Dette vil spare stifterne for å opprette ytterligere ett dokument ved stiftelsen.

Styremedlemmers tjenestetid

Etter asl. § 6-6 er tjenestetiden for styremedlemmer som hovedregel to år. Etter vår mening bør hovedregelen om tjenestetid heller være at den opphører når eierne ønsker det, altså når nytt/nye styremedlemmer blir valgt eller når vedtaket om valg angir det. Enhver aksjeeier kan kreve saken tatt opp på ordinær generalforsamling, og det antall styremedlemmer som skal velges vil (etter vårt forslag) fremgå av loven, alternativt av vedtektene. På denne måten slipper de minste selskapene å forholde seg til reglene om tjenestetid. Dette er den ordningen som er foreslått i den svenske utredningen.¹

Alternativt bør loven gi adgang til å velge et styremedlem med tjenestetid "inntil nytt medlem er valgt" eller lignende.

Forenklete oppløsningsregler

I den svenske utredningen er det foreslått en ordning med forenklet oppløsning, noe lignende det man har i Danmark og Finland. Det bør vurderes om noe lignende kan innføres i Norge. For fysiske personer som eier selskaper vil dette fremstå som en form for omdannelse til enkeltpersonforetak ansvarsmessig sett. I konsernforhold kan ordningen være et alternativ til innfusjonering av heleid datterselskap.

Krav om statsborgerskap og bosted for styremedlemmer

Det bør vurderes om det er grunnlag for å opprettholde kravet i asl. § 6-11 om bosted og statsborgerskap for daglig leder/styremedlemmer. Over 11 000 personer bosatt utenfor Norge har styreverv i aksjeselskaper. Regelen gjør det vanskeligere for utenlandske interessenter utenfor EØS å etablere selskaper i Norge.

Gjør man ikke noe med dette, bør regelen uansett utformes slik at den viser til EØS-borgere og EØS-bosted, uten noen referanse til "her i riket", som bare kompliserer.

¹ Punkt 6.7.2.

Elektronisk kommunikasjon

Med vårt forslag til beslutningsform i generalforsamling, vil formalitetene rundt dette bli langt enklere enn i dag, selv om praksis kanskje ikke endres så mye. Likevel mener vi det kan være behov for å lovregulere at selskapet kan kommunisere elektronisk med aksjeeierne hvis eierne har oppgitt e-postadresse i aksjeeierboken.

Registrering av styremedlemmer/varamedlemmer i Foretaksregisteret

I den svenske utredningen er det foreslått at melding om endringer i styret skal kunne gjøres uten at man vedlegger dokumentasjon til Bolagsverket. I Norge har det vært tilfeller der nettopp registrering av nye styremedlemmer har innebåret "selskapstyveri". Hvis man finner løsninger på hvordan risikoen for slike tyverier kan reduseres, bør det vurderes om man også i Norge kan slippe slikt vedlegg til Foretaksregisteret.

Registrering av aksjeselskaper i Foretaksregisteret

Aksjeselskaper registreres i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret ved innsending av samordnet registermelding. Dette skjemaet er utformet slik at det gjelder alle typer av opplysninger fra alle typer av enheter, og det inneholder derfor en hel rekke felt som ikke er relevante ved registrering av nystiftede aksjeselskaper. Vi mener det burde utformes et eget skjema – forenklet registermelding – for slike nyregistreringer, i alle fall for de enkle selskapsstiftelsene.

* * *